

Slovenski dom

Štev. 116.

V Ljubljani, ponedeljek 22. maja 1939.

Leto IV

Dom Franceta Prešerna - last vsega slovenskega naroda

Pri današnji prelepi slovesnosti v Vrbi je odbor za odkup in obnovitev Prešernovega doma izročil pesnikovo rojstno hišo banu dr. Natlačenu kot najvišjemu zastopniku slovenskega ljudstva v varstvo

Ljubljana, 21. maja. Vrba, »srečna, draga vas domača pesnika Franceta Prešerna, je bila danes prizorišče dogodka, kakršnega slovenska narodna in kulturna zgodovina nima zapisanega: danes je bil v last slovenskega naroda, v varstvo in hrambo za bodoče rodove izročen rojstni dom največjega slovenskega umetnika. Slovenska mladina vseh let in vseh šol, od vseh vetrov je s svojimi belimi omogočila to dejanje, za katero je dal zamisel ožji Prešernov rojak, pisatelj Finžgar. Predsednik odbora za odkup in prenovitev Prešernovega rojstnega doma, je banu Slovenije, kot najvišjemu uradnemu zastopniku slovenskega ljudstva, izročil ključ pesnikovega doma.

Slovesnost, ki bi se bila razvila v široko slavo narodne in kulturne zavesti, je zavrla vreme v toliko, da ni bilo število udeležencev, ki so prišli v Vrbo častiti slovenskega genija, slovensko besedo in slovensko vero, ogromno, toda vseeno jih je bila lepa množica in vsakdo izmed nje se je vrnil v svoj kraj kot glasnik in pričevalec tistega, kar se mu je obudilo danes ob slavlju pred Prešernovim domom in v njem.

Vrba je bila za ta dan vsa v mlajih, vsa v naših zastavah, v vencih in slovesnem razpoloženju. Ves ta konec Gorenjske se je s ponosom zbral najprej ob cerkvi sv. Marka, kjer je mašo bral in o duhovnem pomenu narodnega slavlja govoril s svojo kleno, klesano besedo pisatelj in župnik Franc Finžgar. Pri maši je prepeval slovenski pevski kvintet. Po službi božji se je ljudstvo in ugledni gostje, ki so prišli iz Ljubljane in od drugod, zgrnilo med vrtove do obnovljene Prešernove domačije, trdne gorenjske kmečke hiše, ki stoji po zaslugi mojstra Plečnika tu v prvotni, pristni podobi kot znamenje naše zasedranosti v to sveto zemljo kot znamenje naše zavesti in zvestobe.

Slovesnost so počastili s svojo navzočnostjo med drugim ban dr. Marko Natlačen, bodoči skrbnik Prešernovega doma, rektor dr. Rado Kušej, zastopnik Slovenske Akademije profesor dr. Kidrič, akademik pesnik Oton Župančič, akademik in pisatelj F. Finžgar, predsednik Pisateljskega društva prof. Koblar, številni vseučiliški profesorji, zastopniki Slovenske Maticice, zastopniki našega gledališča, Pen kluba, ter številnih drugih kulturnih, narodnih in gospodarskih ustanov, zastopstvo Slovenskih fantov in deklet ter Sokolov v kroju, gasilci, razna domača društva itd.

Točno ob 11. se je začel uradni del slovesnosti, ki ga je prenašala tudi ljubljanska oddajna postaja. Slovenski pevski kvintet je zapel Adamičevo »Zdravico« slovenski zemlji, nato je mojster naše drame Levar s prelepim zanosom povedal Prešernov genijvni sonet o Vrbi, »srečni, dragi domači vasi«, v katerem je pesnik zapisal svoje hrepenenje po domu in domačem miru. Nato je na predzidek pred hišnimi vrati stopil pesnik Oton Župančič, za Prešernom največji mojster slovenske besede in v močnem govoru izvajal med drugim:

Pesnik Oton Župančič govori o Prešernu

Današnji praznik je praznik kmečke hiše, slovenskega duha in slovenske mladine. Govoril je nato o Vrbi, kjer je potekala Prešernova mladost, kjer je tekla pesnikova zibelka in kjer je Prešeren začel izgovarjati slovensko besedo. Rastel je v območju kremenite gorenjske gorovje, slovenskega jezika, ki mu je odprl vse svoje registre. V tem svojem kremenitem domačem jeziku je izrazil vsa čustva domačega človeka.

Prešeren je v svoji poeziji dal izraza oni pesmi, s katero imamo pravico stopiti pred širni svet. Ona je pravo slovensko sree, izraz strasti, čustva, trpljenja in ljubezni. Primerjaj je nato Prešerna s Trubarjem ter dejal, da je Trubar ustvarjal iz svojega razuma in iz svoje izobrazbe, kakor bi mogel ustvarjati tudi še kdo drugi. Prešeren pa je rastel iz svojega genija in je v tem nenadkriljiv. Prešeren ni iskal svoje lastne sreče v pesmih, pač pa je postal glasnik svojega naroda. Bil je več kot glasnik svojega srca, bil je glasnik naroda.

Predsednik obnovitvenega odbora dr. Kušej izroča banu ključ

Za pesnikom Župančičem je govoril predsednik odbora za odkup Prešernove hiše, rektor dr. Rado Kušej, ki je v začetku navedel najnovejšo, lansko nemško oceno Prešernovega dela, ki pravi, da je Prešeren ostal kot lirik nedosežen in zavzema v svetovni književnosti častno mesto. V

Francosko-angleško-ruska pogajanja v Ženevi

Ženeva, 21. maja. Angleški zunanji minister Halifax je dospel v Ženevo, kjer se bo udeležil seje Sveta ZN. Pri večerajšnjih razgovorih, ki jih je imel s francoskimi državniki v Parizu, so se sporazumeli o dopdali za posvetovanja med angleški min francoskim zunanjim ministrom in sovjetskimi zastopnikom Majskim jutri in pojutrišnjem v Ženevi. Zdi se, da je francoska vlada pri tej priliki izdelala posredovalni predlog za sporazum med Anglijo in Sovjetsko Rusijo. V okolici angleškega zunanjega ministra izražajo prepričanje, da bo do tega sporazuma prišlo, vendar mora angleška vlada prej vedeti za mišljenje Romunije in Poljske, ki ne moreta sovjetskega sodelovanja v angleško francoski obrambni zvezi sprejeti v kakršnikoli obliki, marveč samo v taki, ki bi ne prinašala za njiju nevarnosti od ruske strani.

nadaljevanju govora je dejal, da smo zaradi neminljive lepote Prešernove pesmi dolžni ohraniti pesnikovo rojstno hišo tako, kakršna je bila, ko je v njej zagledal luč sveta. Izrazil je priznanje pisatelju Finžgarju, ki je to misel sprožil in jo z neizmernim trudom uresničil. Sprememba Prešernovega doma v pesnikov muzej za bodoče slovenske rodove je njegova zasluga. Zahvalil se je slovenskim šolarjem, ki so s svojimi skromnimi denarji Finžgarjevo misel uresničili, in vsem drugim darovalcem. Nato pa se je obrnil k banu

Ban dr. Natlačen govori ob prevzemu Prešernove hiše:

Prešernov dom - dom vsega slovenskega naroda

Gospod rektor!
Spoštovana gospoda!

Slovenska mladina vrača danes Francetu Prešernu njegov rojstni dom, »hišo njegovega očeta«, iz katere ga je bila nekoč »speljala uka žaja, golčiva kača«.

Gotovo ni slučajno, da se je naše razumevanje za Prešernovo veličino poglobilo prav sedaj, da je prav sedaj vznika v nas znova zavest hvalečnosti in da prav sedaj preprosti kmečki dom spreminjamo v narodno svetišče. Čas, ki ga preživljamo, nas je zbudil iz brezskrbne lagodnosti, ki nas je vanjo zazibala povojna doba. Zadnja resna leta so nam spet bolj obrnila pogled v naše slovensko bisto in nam vse določene kažejo, česa nam je predvsem treba. Sprito dogodkov po svetu še bolj jasno vstaja pred nami važnost globoke narodne zavesti in trdne narodne skupnosti. In spet nam v vsej gloriiji sije Prešernov genij, ki je v čudežno lepih pesnitvah poveljal slovenstvo in slovenski jezik povzdignil na raven kulturnih jezikov.

Kar pa nam v današnjih časih Prešerna posebno približuje, to je njegova nepremakljiva zasedranost v slovenskih tleh in nad vse zvišena ljubezen do slovenske domovine. »Ljubezen domačije noben naj vam ne vsmrli strup!«

Do Prešerna se je slovenstvo le počasi prebujalo. Ob njegovih vnetih klicih pa se je naglo predramilo. Ob njegovih zvokih se je slovenski narod začel samega sebe krepkeje zavedati. Prešeren mu je postavil visoke cilje: »Prost kot je bil oče, naprej naj bo Slovincem dom!« Visoko je dvignil prapor svobode, da je sijala po vsem slovenskem svetu. »Največ sveta otrokom sliži Slave!« Kaval je moč edinosti, »da bi nam srca vnel za čast dežele, med nami potolažil razprtje in spet zedinil rod Slovence čele«. A pri tem je bil oznanjevalec »ljubezni, vere in miru in sprave«. »Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da, koder sonce hodi, prepri iz sveta bo pregnan«.

Prešernova narodna zavest, ki je bila trdno zakoreninjena v tejele gorenjski domačiji, je bila tako obilna in močna, da se je raztezala na ves slovenski svet. Vendar pa se je Prešeren odločno uprl, ko je ilirizem posegel v zdrave temelje slovenstva in hotel, zaradi občutka majhnosti, ob pogrešanju slavne in junaške zgodovine, zmalčiti naš materni jezik in zvariti umetni »ilirski« književni jezik. Čutil je, da bi odtujevanje od narodnega jezika zmanjšalo slovensko odpornost in bi nas na naših narodnostnih mejah zadelo usoda polabskih Slovanov. Zato je s posmehom zavrnil Vraza in njegove: »Ne bod' mo šalobarde!... Saj

Ob navzočnosti prometnega ministra dr. Spaha, drugih odličnikov in tisočev belokranjskega ljudstva

Delo za zvezo Slovenije z morjem se je začelo

Črnomelj, 21. maja.

Zveza Slovenije z morjem! To je bila zamisel, ki se je sprožila kmalu potem, ko je bila naša ožja domovina po določilih mirovnih pogodb odrezana od svojega naravnega izhodišča na morje. Treba je bilo najti novo pot, novo okno Slovenije na morje. Vsa slovenska javnost, zlasti pa gospodarske in so pozdravljali načrte, ki so se pojavljali od različenih strani in predlagali zdaj to zdaj drugo zvezo, ki naj bi skrajšala pot izvozu slovenskega blaga v tujino. Vsi načrti so si bili edini v tem, da je treba ustvariti novo železniško zvezo od Črnomlja ali Kočevja do proge Zagreb-Sušak. Dolge razprave so bile potrebne, da se je končno izkristaliziral ustrezen načrt, ki je upošteval ne samo prednosti, katerih naj bi bila deležna slovenska gospodarska središča, temveč tudi Bela Krajina, ki zaradi slabih prometnih zvez vse doslej ni bila pritegnjena v območje živahnega gospodarskega življenja in tako ni mogla v splošnem napredku tekmovali z ostalimi slovenskimi pokrajinami kljub bogastvu, ki bi ga lahko prodajala drugim. Neprikladne prometne zveze so bile tudi vzrok, da se kulturne vezi med slovensko prestolnico in prelepo Belo Krajino niso moglo tako krepiti in razvijati, kakor bi bila potrebno. Tujski promet, ki prinaša ostalim krajem tako lepe dohodke, je Belo Krajino pustil skoraj popolnoma ob strani.

Danes je bila zasajena prva lopata v zemljo kot znak za začetek del za novo progo od Črnomlja do Vrbovekega, torej nove tolikanj željene zveze Slovenije z morjem. Današnji dan ni samo praznik slovenskega gospodarstva, temveč v prvi vrsti

dr. Marku Natlačenu in mu izročil ključ obnovljenega Ribičevega doma z izjavo, da prehaja z današnjim dnem ta hiša v last vseh Slovencev v Jugoslaviji in tistih, ki so izven nje in po vsem svetu. Goreča želja odbora ob tej izročitvi je, da bi bila Prešernova hiša še zlasti Slovincem izven Jugoslavije zgovorna priča o naši kulturni skupnosti preko političnih mej, nam, ki živimo v svobodi pa bodrilo za nadaljne narodno delo.

Ban dr. Marko Natlačen je prevzel ključ z narodnim trakom in potem imel naslednji govor:

bomo tak govorili v Emoni, ko zlobodrali so tam v Babiloni, ko bil jim Bog je govorico zmedel«...

Vsi poznejši rodovi do današnjih dni so hodili za Prešernovimi vzori in poživljali slovensko narodno zavest. Tako Prešernovih klicev o slovenstvu in svobodi njegov rod ne bo pozabil nikdar. Prešeren je slovenski klicar za večno, njegove zasluge za naš obstoj so vekovite.

France Prešeren, danes te spet poslušamo in odgovarjamo tvojim klicem. Draga nam je naša mila, čista slovenska gorovja, nad vse draga naša svoboda. Prebudili smo se iz občutka majhnosti, zavest nam govori, da je slovenska zgodovina častno napisana, ker je zgodovina velikega in dolgega odpora nasproti nadmočni sili. Vemo, da je kmečka hiša stebler naroda, ki s svojo priklenjenostjo na grudo vzdrži tudi stoletne pritiskne in ohrani zvestobo izročilom očetov ter daje najboljše sinove v službo svojemu narodu. V nas je Prešernova vera, da je slovenstvo prvobitna vrednota, ki na njo naslanjamo ljubezen do svoje jugoslovanske države in do jugoslovanskih in slovenskih bratov.

Ti pa, preprosta domačija, ki si gledala prvi smehljaj, prvo stezanje ročice za materjo, prve korake našega klicarja, si nam prva in najdražja od vseh hiš, kjer Slovenci žive. Danes prenehaš biti dom le ene družine, od danes boš dom vsega naroda. Pa ne le dom, svetišče nam boš, kjer naj kraljuje Prešernov duh in bodri nas vse, zlasti pa našo mladino v ljubezni in zvestobi do slovenskega naroda in slovenskega jezika.

S ponosom te sprejemamo v last slovenske domovine in želimo leto: Tisočletja naj k tebi romajo Slovenci, tisočletja naj nad teboj bdi in te varuje močna Jugoslavija, tisočletja naj iz tebe veje plemeniti duh tvojega slavnega sina, glasnika slovenstva — Franceta Prešerna!

★

Za banom je spregovoril v imenu domačinov brezniški župnik, koroški rojak dr. Arnež, ki je veličal Prešerna kot prebujevalca, kot apostola resnice, kot pesnika narodnega ponosa in slovenskih bolečin. Igralec Levar je nato mogočno deklariral Prešernovo Zdravico. Njene besede so ta dan in te čase dobivale še posebno veljavo in posebno globokost. Na koncu je godba »Stole« zaigrala himno »Hej Slovinci«, ki jo je vsa množica poslušala odkritih glav, naka se je ljudstvo začelo razhajati. Vsakdo je odhajal s prepričanjem, da tako pomembnega in tako lepega slovenskega slavlja še ni doživel.

tudi praznik Bele Krajine, ki bo z novo železniško zvezo pridobila pot, po kateri bo odvajala del svojih obilnih pridelkov na vse strani, dobila stalen vir zasluga za svoje prebivalstvo in se spet krepkeje povezala v slovenski kulturni krog. Njene lepote pa se bodo odprle številnejšim potnikom in turistom, skratka: v Belo Krajino bo prišlo novo življenje.

Novo železniško progo je projektiral in strasil bivši ravnatelj ljubljanskega železniškega ravnateljstva in priznani graditelj prog inž. Maks Klodič. Proga se bo odcepila pri črnomeljski postaji, ki bo povečana. Dolga bo 47,32 kilometra ter bo tekla skozi vas Dragatuš do Vinice, tam bo prečkala v visokem mostu Kalpo, nato pa peljala skozi Severin in Vučnik v Vrbovsko. Pot od Ljubljane do Sušaka se bo skrajšala za 81 kilometrov v primeri s progo skozi Karlovac, in za 121 kilometrov v primeri s potjo skozi Zagreb. Podobno se zmanjšuje tudi zveza Maribora s Sušakom, če upoštevamo že novo prečno progo od Sevnice do St. Janža.

Preračun za novo progo znaša okrog 140 milijonov dinarjev. Povprečno bo veljal vsak kilometer nove proge 3 milijone dinarjev. Ker licitacije za oddajo gradbenih del niso uspeli, je železniška uprava sklenila graditi progo v lastni režiji. Proga je razdeljena na pet odsekov, a gradnja se bo začela pri prvem in petem odseku, to je istočasno pri Črnomlju in pri Vrbovskem. Vsa dela bodo končana do konca leta 1941.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Prometni minister dr. Spaho o delu za sporazum

Črnomelj, 21. maja. Prometni minister dr. Spaho je na kosilu v Črnomlju, ki ga je priredila črnomeljska občina, ob današnjih slovesnostih pri začetku del za zvezo

»Zahvaljujem se vam za povabilo k tem Slovenije z morjem, imel naslednji govor: slovesnostim. Zahvaljujem se vam za povabilo, naj zasadi prvo lopato v zemljo, po kateri bo stekla nova železnica. Današnji praznik je dokaz, da naša vlada stremi edino za tem, da dela. To je tudi njen edini program. Ta proga bo leta 1941 izgotovljena, v kolikor je to odvisno od nas. Le ena stvar, to je vojska, bi mogla zavreti ta program. Toda prepričan sem, da bodo vodilni in odgovorni državni poskrbeli za to, da vojne sploh ne bo. Tako sem tudi jaz prepričan, da vojne ne bo, in nič ne more preprečiti našega trdnega sklepa, da bo ta proga leta 1941, končana.

Z enako odločnostjo, kakor smo se lotili te stvari, smo se lotili tudi reševanja hrvaškega vprašanja. Rešili ga bomo, ker smo se lotili te naloge z odkritim srem in odločno voljo. Morda so pogajanja nekoliko zastala, toda odkritosrčnost na obeh straneh je zagotovila, da bo naša domovina postala še močnejša in še trdnjša.

Ta proga, pri kateri sem jaz nastopil kot prvi delavec, naj bo znamenje našega napredka, znamenje ne samo zveze prelepe Slovenije s Hrvaško, s hrvaškim Primorjem in s sinjim Jadranom, temveč naj bo tudi simbolično dejstvo, ki naj pomaga k rešitvi hrvaškega vprašanja. Potem bo naša Jugoslavija postala nepremakljiva.

Zahvaljujem se vsem, ki so nas tako lepo sprejeli, ter zagotavljam, da bo vlada dokončala prav tako to progo, kakor je že dokončala mnogo sto kilometrov — že tisoč kilometrov — drugih železniških prog v državi.

Naj bo ta proga v napredek vseh teh krajev in vsega tega prebivalstva, v napredek in v zaslužek poštenega kruha tega ljudstva, zlasti pa naj bo znak v napredek in dvig naše velike in nezlomljive domovine Jugoslavije.«

Podpis vojaške zveze med Nemčijo in Italijo - jutri

Berlin, 21. maja. Italijanski zunanji minister grof Ciano je danes dopotoval v Berlin, kjer ga je slovesno sprejel nemški zunanji minister von Ribbentrop, vrhovni poveljniki nemške vojske, mornarice in letalstva, japonski, španski, jugoslovanski in madžarski poslanik ter razni drugi odličniki. Nemški zunanji minister je italijanskemu tovarišu priredil kosilo, ob 17 pa je grof Ciano z generalom Parinijem bil sprejet pri kancelerju Hitlerju. Slovesni podpis nemško-italijanske vojaške zveze bo jutri v zunanjem ministrstvu.

Slovesna ustanovitev nemško-jugoslovanskega društva

Berlin, 21. maja. Včeraj je bilo tu slovesno ustanovljeno Nemško-jugoslovansko društvo za pospeševanje kulturnih, gospodarskih in osebnih zvez med Jugoslavijo in Nemčijo. Za Jugoslavijo se je slovesnosti udeležil prosvetni minister Ciriš s pomočnikom zunanjega ministra Piljem ter drugimi zastopniki. Nemčijo pa je zastopalo šest državnih podtajnikov: Körner, Keppler, Lammer, Langfried, Neumann ter Tschamer und Oster. Po uvodnih glasbenih točkah je govoril podtajnik Körner, nato predsednik Meyer, ki sta oba poudarjala pomen sodelovanja med obema državama, ki se mora prenesti tudi na široke ljudske plasti v obeh državah, zlasti na mladino. Na slovesni pojedini je govoril naš poslanik v Berlinu dr. Andrič, ki je poudarjal zlasti zblizanje na kulturnem področju.

Vesti 22. maja

Prvi štajerski pokrajinski zbor narodno-socialistične stranke bo od 7. do 10. junija v Gradcu. Pri zaključni paradi hitlerjevskih oddelkov bodo govorile razne vodilne osebnosti velike Nemčije. Za slovesnost so dali v prodajo 200 tisoč plakatov s sporedom.

Edino sporazum med Anglijo in Nemčijo more svetu dati trajen mir, je govoril na seji avstralske vlade predsednik Menzies.

V švedskem ozemlju so včeraj praznovali obletnico lanskil volitev, ko je Henleinova stranka zmagala z ogromno večino, a čimer se je začel pogin češkoslovaške republike.

Nadležnik letonskega generalnega štaba, general Hartmann bo v kratkem dopotoval v Varšavo na posvete za vojaško sodelovanje s Poljsko. Rumunska strokovna komisija bo odpotovala dne 1. junija v Italijo in se tam posvetovala o pomožni trgovinski izmenjave med Italijo in Romunijo.

Predsednik italijanske vlade Mussolini je danes imel krajši govor v mestu Cuneu in dejal, da bo s podpisom jutrišnjega sporazuma v Berlinu ustvarjena zveza 150 milijonov ljudi, kateri ne bo mogel nihče škodovati. Ta zveza hoče mir, a je strašna po številu in po oboroženosti sili. Uprla se bo, če bodo demokratične države hotele zavreti njena prizadevanja.

Proslava zmage v Španiji se je končala včeraj s sprejemom diplomatskega zbora pri generalu Francu v samostanu Escorialu. Pri večerji, prirejeni na čast tujim zastopnikom, se je general Franco zlasti dolgo razgovarjal s francoskim poslanikom maršalom Patainom.

Prvo lopato za gradnjo nove železniške proge od Črnomlja do Vrbovskega je zasadil prometni minister dr. Spaho

Ljubljana, 21. maja.

K slovesnemu začetku gradbenih del nove železniške proge Črnomelj—Vrbovsko, ki pomeni novo zvezo Slovenije z morjem, se je kot zastopnik vlade in kot resorni minister pripeljal tudi prometni minister dr. Mehmed Spaho. V Ljubljano se je minister dr. Spaho pripeljal z brzim vlakom ob 8 jutraj. V njegovem spremstvu so bili glavni ravnatelji državnih železnic Djurič, načelnik oddelka za nove železniške proge inž. Zakič, narodna poslanca Cerić in Anatas-ković ter šef kabineta Kostić. Na ljubljanski postaji so prometa ministra dr. Spaha sprejeli ban dr. M. Natlačen, ravnatelj inž. Kavčič, pomočnik ravnatelja g. Hojs ter načelniki oddelkov. Takoj nato je bil salonski voz g. ministra priklopljen k posebnemu vlakcu, ki je prispel v Črnomelj ob 11.35.

Veličasten sprejem v Črnomlju

Črnomelj, 21. maja.

Začetek del za novo železniško progo od Črnomlja do Vrbovskega je bil svoje vrste praznik za belokranjsko ljudstvo. To ljudstvo pojmuje začetka dela na novi železniški progi v prvi vrsti kot znamenje, da so se začele upoštevati potrebe tega dela Slovenije in da so našle odmev davneselne prošnje za ostvareitev zamisli, o zvezi Slovenije z morjem.

V takem razpoloženju belokranjskega ljudstva je pomenil prihod zastopnika vlade in prometnega ministra dr. Spaha potrdilo vseh pričakovanj in viden dokaz, da je delo za železniško zvezo Slovenije z morjem dejansko začeto. Zato se je belokranjsko ljudstvo v obilnem številu zbralo na postaji: tam smo videli črnomeljskega župana Klemenca, ljubljanskega župana, belokranjskega rojaka, ki ga zanima vsako delo v prid lepi Beli krajini, dr. Adlešiča, podpredsednika skupščine g. Miheličiča, krajevnega poslanca dr. Koceta, poslanca novomeškega Vebeta ter bivšega narodnega poslanca, ki se je prav tako mnogo prizadeval za ostvareitev te železniške proge, dr. Vebeta, dalje so bili na postaji zastopniki okrajnega glavarja, številna duhovščina z dekanom Bitnarjem na čelu, ravnatelj poštnega ravnateljstva iz Ljubljane g. Študelj, župan občine Metlika okolica Nemanjič, slovenski rojak iz Zagreba, industrialec Marko Težak e soprogo ter številni črnomeljski meščani, župani okoljskih občin, zastopstvo gasilcev, zastopstvo učiteljskega zbora ter zastopniki vseh uradov.

Ko je vlak prispel na postajo, je prometnemu ministru dr. Spahu izrekel dobrodošlico okrajni poslanec dr. Kocet. Minister se je v svojem spremstvu takoj napotil proti mestu, kjer naj bi zasadil prvo lopato za začetek gradbenih del. Takoj za njim se je zvrstil sprevod, v katerem so šli vsi udeleženci sprejema. Pot ministra dr. Spaha do častne tribune je šla skozi špalir navdušenega občinstva in šolske mladine, ki je burno vzklikala dr. Spahu. Skozi špalir so častni gostje prišli do tribune tik ob kraju, kjer naj bi se začela dela za novo železniško progo.

Ob častni tribuni se je zbralo več tisoč črnomeljskih, okoljskih in drugih gostov, ki so hoteli počastiti ta svečani trenutek. Vsa tribuna je bila ovencana s cvetjem in z zastavami. Okrog nje pa so se zbrali v velikem številu Slovenci fante in dekleta v krojih. Zraven je bila četa gasilcev z mestno godbo, otroci ljudske ter učenci meščanske šole z učitelji. Spet dalje je bila skupina deklet in fantov v belokranjskih narodnih nošah.

Ko je minister dr. Mehmed Spaho s svojim spremstvom prišel na častno tribuno, so ga pozdravile tri deklace. Deklamirale so prigodno pesem ter izročile ministru krasen šopek. Takoj nato je črnomeljski župan g. Klemenec povzel besedo in poudaril svoje veselje, da more kot župan Črnomlja pozdraviti g. ministra in vse goste na dan, ko se začne dela za novo progo, ki bo železniška zveza Slovenije z morjem in obenem nova prometna žila, ki bo tudi Belokranjcem prinesla novo življenje. Ob tem svečanem trenutku je naslovil pozdrave slovenskega naroda mlademu kralju Petru II., knezu namestniku Pavlu in vsem članom kr. vlade, ki so se trudili za izpolnitev želja skromnega belokranjskega ljudstva. Zaključil je svoj govor z vzklikom mlademu kralju.

Takoj nato se je za pozdrave in sprejem zahvalil prometni minister dr. Spaho:

»Prisrčna vam hvala za vabilo, ki ste mi ga poslali. Prav lepo se vam zahvaljujem za ves trud, ki ste ga žrtvovali za ostvareitev dolgotrajnih želja vsega slovenskega naroda, za zvezo prelepe Slovenije z morjem. Treba je bilo dosti naporov, da se je začelo delo na tej najvažnejši železniški progi v Sloveniji. Ta dan je nedvomno velike važnosti za vso našo državo. Že leta 1935 se je začel vaš krajevni poslanec dr. Kocet boriti za ostvareitev železniške proge Črnomelj—Vrbovsko.

Mnogokateri je mislil, da je nemogoče zgraditi to progo in da je nemogoče najti denarnih sredstev, kajti vsi so sumničali v uspeh našega velikega milijardnega posojila. Toda posojilo je bilo podpisano prej, kakor smo pričakovali. Pa ne samo ta proga, temveč tudi številne druge proge se grade in se bodo gradile iz tega posojila. Globoko občudujemo, da tej svečanosti ni mogel prisostvovati tudi mož, ki se je najbolj trudil, da se ta proga gradi začne. To je vaš spoštovani predsednik dr. Anton Korošec, kateremu je bolezen preprečila, da bi prišel na to slovesnost. Toda v srcu in duši je on danes z nami!

Ta nova železniška proga, ki je nemogoče zgraditi, naj bo znak napredka tega okraja in tega ljudstva, a v prvi vrsti v dobro našega mladega kralja Petra II. in vse naše velike kraljevine. (Vsi navzoči so z gromovitimi vzkliki pozdravili kralja Petra II. in ves kraljevski dom.)

Za ministrom dr. Spahom je spregovoril poslanec dr. Jure Kocet. Povedal je vso zgodovino za ostvareitev zveze Slovenije z morjem in za zgradbo železniške proge, ki bi dala belokranjskemu ljudstvu nove možnosti za napredek in dvig. Poudaril je neverjetno vztrajnost Belokranjcev, ki niso odnehal v borbi za dosego svojega cilja. In res je vlada, v kateri je bil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec, 10. julija 1936 dala progo Črnomelj—Vrbovsko na prvo mesto med programi, ki jih je treba narediti. Zahvalil se je vsem, ki so pomagali pri delu za ostvareitev nove proge, zlasti ministroma dr. Korošcu in dr. M. Kreku in senatorju dr. Fr. Kulovcu.

Nato je prebral tudi brzojavko, ki jo je predsednik senata dr. Ant. Korošec poslal Črnomeljanom.

Prva lopata se zasadi v tla

Takoj nato so ministri dr. Spaho in drugi odličniki odšli na prostor, kjer naj bi se začela prva dela za novo progo. Večje število duhovnikov je prisostvovalo blagoslovu, ki ga je izvršil črnomeljski dekan g. Bitnar. Takoj nato je vzel v roke kramp prometni minister dr. Spaho in dejal:

»Živel kralj Peter II.! Živel knez namestnik Pavlet Živel kraljevski dom! Živela Jugoslavija!«

(Vsi prisotni so navdušeno vzklikali »Živeli!«)

»Zaenajmo z deli za železniško progo Črnomelj—Vrbovsko, ki ni samo velikega pomena za te kraje, temveč je pomembna tudi zaradi tega, ker

bo to najkrajša zveza Slovenije z našim sinjim Jadranom. Potrudili se bomo, da bo ta železniška proga tudi ob času dovršena. Naj bi bila v blagor temu okraju in temu ljudstvu, naj bo v čast veličini naše države, naše mile Jugoslavije in Bog ne daj — v najslabšem primeru — da bi morala biti nadvse koristna tudi za obrambo naše drage domovine Jugoslavije.«

Naj bo srečen začetek del za novo zvezo. Srečno!

Po teh besedah je prometni minister dr. Spaho zamahnil s krampom in dal znak za začetek del. Za ministrom dr. Spahom so zasadili lopato tudi vsi ostali člani spremstva.

Po končanih slovesnostih je odšel minister dr. Spaho s spremstvom peš po poti do Črnomlja. Vso pot ga je navdušeno pozdravljala množica ljudstva, ki se je zbrala ter vzklikala svojim gostom. Še najbolj navdušeno pa kraljevskemu domu, kralju Petru II. in knezu namestniku Pavlu. Ko je prišel g. minister dr. Spaho do mestnega trga, jebral v svoj pozdrav na velikem in z zelenjem ter državnimi zastavami ovenčanem slavoloku sledeče besede: »Pozdravljen med Belokranjci! Takoj nato so mimo ministra dr. Spaha defilirali v dolgem sprevodu šolarji, za njim skupina deklet v belokranjskih narodnih nošah, četa gasilcev z

zastavami, končno pa oddelek slovenskih fantov in deklet v krojih. Tačas je mestna godba igrala razne koračnice. Okrog pol 1 je bila svečanost končana.

Mestna občina črnomeljska

je priredila v hotelu Lackner kosilo na čast svojim gostom. Med kosilom se je dvignil župan g. Klemenec in poudaril slinost današnjega praznika z onim pred 25 leti, ko je bila odprta proga od Novega mesta do Karlovca. Na njegove prigodne besede se je oglasil prometni minister dr. Mehmed Spaho, a

(Govor prinašamo na drugem mestu)

Besede prometnega ministra dr. Spaha so navzočim pozdravili s silnim navdušenjem.

Popoldne so Črnomelci priredili svojim gostom še posebno slavnost. Na mestnem trgu so nastopile s svojimi plesi in raznimi ljudskimi prizori skupine Črnomalčev in Črnomaljk v narodnih nošah, prav ista skupina, ki je v Belgradu na festivalu narodnih noš dosegla tako lep uspeh. V svoje kolo so zajeli g. ministra dr. Spaha, ki se je nato oddolžil prirediteljem z znatnim darom.

Takoj nato se je g. minister dr. Spaho odpeljal z avtomobilom v Vrbovsko, odkoder je z avtomobilom nadaljeval pot v Zagreb in Belgrad.

Prekrasna slovenska pesem je vžgala srca Slovencev na Kočevskem

Kočevje, 21. maja.

Z veliko nestrpnostjo je slovenska kočevska javnost pričakovala, da vidi v svoji sredi spet naš najboljši pevski zbor, Akademski pevski zbor iz Ljubljane, ki je že lanko leto zapustil vsem, ki so ga poslušali, nepozaben spomin. Letos je Akademski pevski zbor prišel gostovat v Kočevje s pesmijo slovenskega prepoveda, s pesmijo, ki naj bi in ki tudi je posebno v Kočevju poživila delo za slovensko etvar.

Unionska dvorana je bila že pred časom, ko je bil napovedan koncert, polna do zadnjega kotička. Med odličnimi zastopniki smo opazili okrajnega glavarja g. Brezgarja, gimn. ravnatelja gosp. Burgerja, župana g. Lovšina, sodnega starejšino dr. Reichmanna in številne druge. Mnogo ljudi je prišlo poslušat našo pesem tudi z Ribnice in ostalih okoljskih krajev. Težko je reči, katere pesem je občinstvo bolj užgala. Vse so žele enako navdušenje, navdušenje, kakršno privre iz sre slovenskega človeka le ob takšnih svečanih prilikah. Rodoljubna pesem pa je v Kočevju naletela na najbolj hvaležna tla. Akademski pevski zbor je izvedel svoj program z vso natančnostjo in z vsemi finesami, ki jih v pesem menda more položiti res samo njegov dirigent g. France Marolt. Kočevska dekleta so v znak priznanja in hvaležnosti bogato

nagradila z nageljni člane Akademskega zbora. Vsem je bil še v spominu lanski koncert Akademskega pevskega zbora v Kočevju, toda po današnjem koncertu je bila soglasna sodba, da niti APZ ni še nikdar tako zapel kakor danes.

Na koncertu je abiturientka Peterlinova pozdravila zbor s toplimi besedami ter poleg drugega dejala: »Spoštovani gospod pevovodja, cenjeni zbor! Dovršeno in pristočno ste nam podali pesem slovenskega prepoveda. Globoko je odjeknila v naših dušah, da se živo zavedamo svoje narodne rasti in moči. Vemo, da nismo osamljeni, da nas veže med seboj pesem slovenska, pesem presladka in pesem, za katero nas drugi narodi zavidi. Ponesite jo med brate, da jim bo dala moči in poguma, da ne bodo klomili nikoli. V imenu vseh kočevskih Slovencev pa se vam zahvaljujem za vaše kulturno delo in izročam slovensko cvetje, cvetje, ki je zrastle na tisti zemlji, katere otroci smo in ostanemo.«

Po koncertu so odšli pevci v Zavod za slepe, kjer so zapeli nekaj pesmi slepih otrokom. Otroci so z vidno ganjenostjo in ljubeznijo poslušali našo pesem. Tu je člane zbora pozdravil g. Curčić, ki je med drugim poudaril, kako težko so pričakovali tudi ubogi slepi otroci, da jih pesem, ki jo je prinesel Akademski pevski zbor v Kočevje, za trenutek potegne iz enoličnega življenja.

Ljubljana od včeraj do danes

V Ljubljani je bil snoči marsikdo neljubo presenečen. Čez dan se je vreme sicer držalo nekam kisto in černo, vendar ne tako, da bi človek ostal doma, češ, saj se ne plača nikamor hoditi. V poznih večernih urah pa se je nenadoma splašalo, začelo je liti kakor iz škafa. Gorje tistim, ki so bili zvečer toliko neprevidni, da so dežnik pustili doma! Ne dolgo, ne kratko vedreje ni nič zaleglo. Nebeške zatvorsnice so ostale odprte na stečaj. Marsikdo se je kakor miš moker vrnil domov. Jutraj je bilo še precej časa tiho, končno pa je vendarle začelo spet boječ, potem pa vedno pogumnejše, deževati. Dan je bil od silo pust in enoličen. Sicer pa, kaj bi pravili! Vsek dobro ve iz lastne skušnje, kakšna je v našem mestu deževna nedelja. Človek ne ve skoraj, kam bi se dejal, kaj bi počel, da bi si vsaj za silo skrajšal dolgi dan. Konec krajev se človek tudi slednjega razvedrila do grla naveliča. V kavarni sedeti in zabadati nos v orke, ki jih je bil že desetkrat preletel, se mu ne ljubi več. Kino prikrajša dan le za dve uri, gostilna je draga reč, obiski dolgočasni, na deželo se ne splača hoditi. Le redko kdo je toliko pogumen ali pa prismojen, kakor se vzame, da v takem vremenu hodi hodi na izlet. Današnja nedelja je bila kakor že vnaprej določena za razne občne zборе in teh je bilo danes v našem mestu kar začetki.

Občni zbor Trgovskega, bolniškega in podpornega društva

Ob pol 10 dopoldne se je v veliki dvorani poslojpa TOI pričel občni zbor Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. Navzočih je bilo 38 delegatov iz vse Slovenije. Poslovno poročilo za občni zbor je podal predsednik g. Erle Gombač. Iz njegovih izjavanj posnemamo, da kljub raznim gospodarskim in socialnim težkotam članstvo društva iz leta v leto narašča. Višje zavarovanje je lani štelo povprečno 4053 zavarovanev, od katerih je bilo 4218 istočasno zavarovanih tudi pri Bolniški blagajni, 635 pa jih je bilo obvezno zavarovanih tudi pri Bratovskih skladnicah ter pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Od leta 1937 je število članstva naraslo za 376 zavarovanev. Število članstva v višjem zavarovanju znaša 5412, v obveznem zavarovanju pri Bolniški blagajni pa 10.092. Tako da je približno polovica članov Bolniške blagajne prijavljena istočasno tudi v višje zavarovanje. Podpornih članov je društvo lani štelo 52. Zavarovano članstvo je prevzelo obveznosti izpolnjevali prav primerno. Predpis prispevkov je v l. 1938 dosegel 6.841.611 din, na neizterljivih prispevkih je bilo v letu 1938 treba odpisati 61.950 din (iz rednih dohodkov 36.950 din, iz rezervnega fonda za odpis pa 25.000 din). Predsednik poročilo nato navaja določila o karentnih dobah za posamezne primere, ugodnostih, ki jih članstvo uživa, podatke o dajatah in podporah za zdravljenje in oskrbo v Slajmarjevem domu, v javnih bolnišnicah, na klinikah, govori o raznih podporah v bolnišniških primerih. Posebe obširno govori o Slajmarjevem domu ter o njega razširitvi, ki je postala neobhodna zadeva. Razširjeni sanatorij bo dograjen, kakor vse kaže, še letošnji jesen. Društvo se je trudilo, da bi doseglo ureditev lastne zdravstvene naprave v Mariboru. O mariborskem sosvetu je nato poročal g. Tomo Trop, ki je podarjal nujno potrebo po sanatoriju v Mariboru. Zahvalil se je odboru za skrbno prizadevanje, ki

Mladinska prireditve na Trebelnem pri Mokronogu

Današnja mokra nedelja je tudi dobro pripravljeno prireditve Fantovskega odseka in Dekliškega krožka v Trebelnem močno ovirala, ni pa mogla uničiti moralnega uspeha, ki ga je naša mladina dosegla. Pokrovitelj prireditve je bil minister dr. Krek. Ker je bil zadržan, ga je zastopal okr. načelnik dr. Tomšič iz Krškega.

Kljub težkim oblakom in dežju se je ob 10 dopoldne razvil mogočen sprevod mladine v uniformah, narodnih nošah in v civilu, ki je s šentjernejsko godbo na čelu krenil v župno cerkev k službi božji. Cerkevni govor in mašo je imel stolni vikar Košček. Med mašo je množica, ki ni mogla vsa dobiti prostora v župni cerkvi, ob spremljavi godbe navdušeno prepevala cerkvene ljudske pesni.

Po maši je zaradi dežja moralo biti zborovanje v dvorani Marijinega doma, ki je ena največjih v našem podeželju, pa je bila za to priliko mnogo premajhna. Agilni in za vse dobro vneti domači župan Grebene je pričel zborovanje z običajnimi pozdravi kraljevskemu domu, navzočim odličnikom in množici, godba je zaigrala državno himno. Nato je nastopil slavnostni govornik, šolski nadzornik Petje iz Krškega, ki je v svojem izklesanem govoru navduševal mladino za lepe vzore, ki jih zastopa katoliška mladinska organizacija.

Godba je zaigrala »Hej Slovenci in himno slovenske mladine, množica pa se je med viharinim vzklikanjem zbrala v sprevod in k opoldanskemu odhodu.

Nekaj uric opoldanskega lepega vremena je privabilo celo vrsto prijateljev naše mladine na trebeljske višave. Škoda, da je popoldne zopet dež močno nagajal telovadni prireditvi. Kljub temu pa je bilo, razen škodoželjnih nasprotnikov, vse navdušeno in korajžno. Lahko rečemo, da so prireditelji s tem dnem lahko vseno zadovoljni, če prav ni bilo mogoče prireditve po načrtu izpeljati.

Mariborski drobšč

Maribor, 21. maja.

Zopet nesrečna smrt na progi. V Mariboru nastane vsako pomlad prava samomorilska epidemija in vsako leto si večina smrtnih kandidatov izbere sličen način smrti. Lansko leto so v tem času samomorili kot za slavo skakali v Dravo z mostu, letos pa se mečejo pod vlak. Danes jutraj je bil odkrit zopet nov primer nesrečne smrti na železniški progi, v teku dobrega tedna že — šesti primer. Sicer za ta zadnji primer še ni povsem ugotovljeno, ali gre za samomor, ali pa za nesrečo. Na železniški progi v bližini tunela v Koških so našli danes jutraj popolnoma razkosano človeško truplo. Bil je to 45 letni delavec v koškiški opekarni Franc Salomon iz Dragučove, občina Sv. Marjeta ob Pesnici.

Trije vlni v eni noči. V pretekli noči so izrabili nepridipravi silovit naliiv in vihar za svoje vlomilske podvige. Izvršeni so bili kar trije vlni, od teh pa se je eden ponesrečil. Na Betnavski cesti so udri vlomilci v barako železničarja Jožefa Vodopivca ter mu odnesli razne orodje. To jim je potem služilo za nadaljne vlomilske poskuse. Najprej so skušali vdreti v trafiko Katarine Dencel na Betnavski cesti 110, pa se jim to ni posrečilo. Nato so se napotili na Tezno, kjer so odprli tik postajališča paviljon s trafiko, last Bertel Lang iz Maribora. Odnesli so za 3000 din cigarete ter 100 din gotovine. Lastnica pa je proti vlom zavarovala, tako da bo dobila škodo povrnjeno.

Tatvine v stanovanjih. Šalomon Terezija v Studenčih je bila ukradena iz stanovanja 400 din vredna zlatna ovratna verižica ter zlat prstan, vred 100 din, njeni sosedci Ploj Mariji pa z zlata verižica, vredna 150 din. Te predmete je ukradel 15 letni Jožef Ploj, ki je prodal 400 din vredno verižico za 7 din, prstan pa za 30 din. Uradniki Milici Veber v Valvazorjevi ulici 2, pa je odnesel neznan človek iz stanovanja za 2120 din raznega platna.

Posledice odprave plodu. V mariborski bolnišnici je umrla 30 letna vdova Želez, uradnika Elizabeta Zorc iz Ptuj. Umrla je na posledicah sepse, ki je nastala zaradi nedovoljenega posega. Izvršila ga je neka babica iz Varaždina. Državno pravdnštvo v Mariboru je odredilo obdukcijo.

Štampilje po najnovejšem načinu, trpežno in poceni izdeluje Sofra, Maribor, Gregorčičeva št. 24. Priprajate se! Zastopnike sprejememo!

Prijeta tihotapka. Na ulici je ustavil stražnik žensko, ki je imela v cekarju 30 vžgalnikov, 5 kg saharina in 2200 kamečkov. Ženska je prišla iz Prekmurja ter pripoveduje, da je te predmete našla v obcestnem jarku, kar pa bo le izgovor. Prinesla jih je v Maribor, da jih tu prodaja.

Loški dolini, kjer so se hrošči pojavili v velikanskem množinah in je županstvo v Starem trgu odredilo proti nagradi pokončevanje hroščev, ki so na sadju napravili znatno škodo. Prav hrošči so bili neposredni vzrok smrtni nesreči. Pred dnevi je hlapec Peter, zaposlen v graščini Kočavas, ki je sedaj last gđ. Grete Scholmajerjeve in kjer se nahaja poseben vzgojni penzionat, kamor prihajajo iz raznih krajev Evrope bogate gojenke, tresel hrošče z droves. Splezal je na jablano in potresel. Nesreča je hotela, da je izgubil ravno vesje in padel nat la. Pri padcu si je zlomil tilnik.

Po Notranjskem imajo letos dovolj dežja. Od petka naprej se vrste lokalne nevihte. Zlasti huda nevihta je besnela v petek opoldne na Rakeku, ko v Ljubljani ni bilo niti kaplje dežja. Tudi po Dolenjskem so dnevno manjše nevihte s točo. Mnogi praktični vremenoslovci napovedujejo zlasti za junij hujše nevihte in vremenske katastrofe, kajti znano je, da je prav junij mesec, ko pade poleg oktobra povprečno mesečno največ dežja in zaznamujejo vremenska poročila junija drugi padavinski mesečni povprečnik.

Tri nesreče

Ob tri četrti na štiri popoldne so bil tresevalci poklicani pred Glavno pošto, kjer je voz električne cestne železnice po nesrečnem naključju precej hudo zadel od strani sedemnajstletno Martino Košuto, ki so jo nato prepeljali v bolnišnico. Dobila je pri udarcu poškodbe v kolku.

Ob četrti na sedem zvečer so se reševalci odpravili k vlakcu, ki prihaja ob tem času v Ljubljano s štajerske plati. Iz Hrastnika je bil pripeljan štrindredsetletni delavec Mihael Gričar. Gričar je šel snoči domov v Drnovo, pa je zašel v temi s ceste ter padel precej globoko po prepadni strmini. Dobil je težje poškodbe.

Ob pol osmih je bila iz Velike čolnarske ulice v bolnišnico prepeljana osemdesetletna Marija Zirovnik, ki je padla in si zlomila nogo.

Lokalne nevihte in hroščevska nadloga

Današnja nedelja je bila vremensko vsa spakana. Že ponoči so se vrstile lokalne nevihte v Ljubljani in okolici tako močno, da je Ljubljana začela naglo naraščati in jo na raznih krajih v gornjem in spodnjem taku že prestopila bregove. Pri Bevkah, Podpeči in pri Lipah se je že nekoliko razlila po njivah in travnikih, prav tako pri Zalogu. Tudi njeni pritoki so močno naraščali, tako Horjulščica, Gradaščica, Mali graben, Čurnovec, Ižca in Iška. Ta so se spremenila v praveci hudourniki, ki je iz Iškega Vintgarja valil razno kamenje in pesek. Pri Fužinah je Ljubljana narasla za 0,65 cm nad normalo.

V Ljubljani in okolice je letos, ker ni normalno kebrovo leto, opažati prav redke eksemplare hroščev. To nadlego pa močno obetujto v

Od tu in tam

Ogromna posojila je dobil Osrednji urad za zavarovanje delavcev več banovinom in občinam. Tako je dobila dravska banovina 43.000.000 din posojila za 30 let, da bo lahko priuredila in zmodernizirala vse bolnišnice v banovini. Ljubljanska občina je dobila 4 milijone za dovršitev zgradbe ljudske šole na Viču, a občina na Koroški Beli 400.000 dinarjev za dograditev ljudske šole. Banska uprava savelke banovine je dobila 20 milijonov, drinska banovina 27 milijonov, moravska banovina 25 milijonov, vardarska pol milijona, primorska dva milijona in zagrebška občina 31.500.000 dinarjev. Vsega skupaj je Suzor podelil 148.600.000 dinarjev posojil, ki jih bodo banovine in občine porabile za preureditev socialnih zavodov in šol.

Jugoslovanska trgovinska delegacija je v petek odpotovala v Nemčijo na konferenco stalnega jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora. Tokrat bo seje v Kölnu. Glavni predmet razgovorov bo vključitev Češke in Moravske v nemški rajh ter gospodarska ureditev vprašanj, ki so s tem v zvezi nastala. Naše odposlansvo vodi pomočnik zunanjega ministra Milivoj Pilja.

Najstarejši Jugoslovanci živijo v vasi Donje Dubice pri Brčkem v Bosni. Kmet Mate Mihalja je doživel že 127 let, a njegovo potomstvo sega prav do sedmega kolena. Ima tudi živega brata, ki je star 119 let, in hčerko, ki je stara 80 let. Mate je še krepak mož, ki opravlja večino poljskih del. V šole ni nikdar hodil, prav tako se pa vse življenje ni še niti enkrat umil z milom, niti se ni nikdar dal ostrčiti las. Ko je dopolnil sto let, so mu zrasli novi zobje. Oženjen je bil dvakrat in v zakonu se mu je rodilo sedem sinov ter dve hčeri. Če ga radovedneži vprašajo, kaj ga je ohranilo skozi dolga leta, odgovarja Mate, da nič drugega kakor žganje in črna kava. Tako zdravila priporoča tudi vsem tistim, ki bi radi živeli vsaj sto let.

Vpricho preiskovalnega sodnika je pričel pobiti s sekuro kmet Grgor Blagojevič iz Imljanov pri Banjaluki. V vasi so se tatvine in vlomi ponavljali zaporedoma. Orožniki so prijeli več osumljenцев in jih pripeljali v sodišče. Ko jih je preiskovalni sodnik zasliševal, je pričel Danilo Varišić močno obremenjeval Blagojeviča. Tisti hip pa je Blagojevič izpod sukničja potegnil sekuro in nekajkrat zamahnil po Varišiću ter ga do smrti pobil. Morilca so seveda takoj vkleili in ga zaprli.

Za 150 tisoč dinarjev so prepredeni cigani »oskubili« luhkovnega kmeta Ivana Prokopa iz Livadskega Loga pri Vinkovcih. Prokop je bil kupil veliko posestvo, ki ga je odplačeval na obroke. Čeprav je imel zadosti gotovine, vendar ni hotel posestva takoj plačati, da je bil deležen ugodnosti kmečke zaštite. Ko so cigani to izvedeli, so mu predložili načrt, da mu bodo dobavili ponarejene tisočake, za katere bo moral dati le tretjino. Preden je dobil kak ponarejeni bankovec, je dal ciganom na račun 100.000 dinarjev. Ko pa bi moral dobiti ponarejene, je prišel k njemu cigan z novico, da so orožniki ponarejevalce prijeli in jim vzeli vse ponarejene bankovce. Kmalu nato se je Prokop še ponovno ujel na ciganske limance. Posodil je istemu ciganu 50.000 din. Po dveh letih je Prokop šele spoznal, da so ga cigani opeharili. Prišel je ob ves svoj denar, da ni mogel plačevati redno niti svojih obrokov. Tako je izgubil posestvo s hišo vred. Kot siromak je odšel poskušati znova srečo v druge kraje.

Trije člani družine Žujo so bili ubiti iz krvne osvete v vasi Velika Stupala pri Peči. Halpan Žujo je spremljal svojega sina, ki je peljal v mesto deške. Ko je prišel v bližino gozda, je nekdo nenadajano ustrelil nanj. Zadet od strela je Halpan zbežal naprej, toda napadalec ga je ujel in pobil do smrti. Ko je Halpanov bratranec Sali šlišal strel, je prišel iz hiše, toda tisti hip je počila puška in Sali se je smrtno zadet zgrudil na tla. Takoj nato pa je prišel iz hiše s puško v roki Arslan Žujo. Zagledal je napadalca in nameril nanj svojo puško. Toda tudi njega je prehitel strel, ki ga je zadal v prsa, da se je tudi on zgrudil mrtev na tla. Morilci, ki so bili trije, so potem pobegnili v gore. Ljudje menijo, da je to krvna osveta, kajti pred štirimi leti je bil na enak način ubit beg Žujo, glavar družine Žujo. Ta družina je bila znana kot junaška, ker je bila vedno zvesta na strani Srbov ter branila erbe-eko samostane tako proti Turkom kakor proti Avstrijcem v svetovni vojni.

Dva grozna umora so odkrile oblasti v bližini Leskovca v Srbiji. Proti jutru so v petek ljudje našli v obcestnem jarku mrtvega cestnega prometnega Grgorjeviča iz Leskovca. Mrtvec je imel prerezano grlo. Takoj nato pa so našli še drugega mrtvega, ki je imel prav tako razrezano grlo. Oblasti si nagibov teh zločinov niso mogle razložiti, ker tudi niso našle nobenih sledov za storilci.

Od šestnajstih obtožencev, ki so zastrupljali svoje sorodnike, je le eden priznal svojo krivdo. Zločini so se dogajali v vasi Krepolje pod Homoljskimi planinami blizu Požarevca. Na sodišču v Požarevcu se je v petek začela razprava. Državni tožilec je podrobno opisal vse zločine in obtožil kot največjo zločinko kmetico Stanko Penovič, ki je sestavljala poseben »strup iz arzenika, zdrobljenega stekla, kačjege strupa in iz posušenih strupenih rastlin. Strup je povzročal žrtvam silovite bolečine. Po štiri dni, večkrat pa po ves teden, se je zastrupljeni vijačil in grozovitih bolečin, nakar je izmučen umrl. Obtožnica opisuje podrobno smrt 17 letnega Ilija Novakoviča, ki je bil brez očeta in brez matere. Njegova teta se ga je hotela znebiti, da bi se polastila fantovega posestva. Ilija je zavzvil med jedro strup in se že po nekaj urah začel vijačiti od groznih bolečin. Prosil je za vodo, pa mu je teta ni hotela dati. Nato je pobegnil iz hiše, se zgrudil ob cesti ter iz jarka pil blatno vodo. Vsega skupaj se je mučil sedem dni. Ko je sodišče začelo obtožence zasliševati, je le eden med njimi vse priznal. Vsi ostali — večina je žensk — pa so trdovratno tajili vsak greh in se zaklinjali, da niso nikogar zastrupili. Ta trdovratnost pa jim ne bo nič koristila, ker je kmetična preiskava trupel pokazala, da so bili vsi zastrupljeni. Državni tožilec predlaga za več obtožencev smrtno kazen. Razprava bo trajala več dni.

Zaradi zalajenega najdenega denarja je prišlo do krvavega obračuna v Karlovcu. Ko je priležnica lastnika buffeta Paviča srečala na cesti mešarja Trkuljo in njegovo ženo, ju je začela zmerjati, češ da sta zatajila najdeni denar, ki ga je bila ona izgubila. Trkulja je planil za žensko v buffet, toda tam ga je Pavič z utežjo udaril po glavi. Trkulja je potočil samokres in trikrat ustrelil. Pavič se je mrtev zgrudil. Spor okrog najdenega denarja je star že leto dni. Priležnica je bila izgubila 18 tisočakov, ki jih je našla Trkuljeva hčerka, jih izročila svoji materi, ki pa je denar zatajila. Za vse to je vedela tudi domača služkinja. Ko pa je služkinja odšla, je prišla vsa zaveva na dan. Obravnavati jo je začelo tudi sodišče, vendar pa končna sodba še ni bila izrečena.

Z Goriške, Krasa in iz Istre

Ideologija narodnostnega boja je zapisana v srcih kmečkega ljudstva

V zadnji številki »Istrec« neki I. Č. razglablja o ideologiji in programu narodnostnega gibanja na splošno ter med drugim pravi nekako takole: Dejstvo, da v naši ožji narodni skupnosti ne vladajo zadovoljive družabno-politične razmere, je v našem narodnem življu vzbudila misel, da bi — v mejah možnosti — delal na to, da se razmere med našim ljudstvom izboljšajo. Tako bi istrska narodna stvar mogla dobiti lepše in srečnejše upanje, ki bi našemu kmečkemu življu dalo možnosti, narodne sile in delo za skupnost podvreči svojini kmečkim in narodnim koristim in jo posvečiti svojim življenjskim ciljem. In ta misel, ta ideja, čeprav se zdi tako enostavna in morda celo brezpomembna, tvori jedro naše istrske narodnostne ideologije. Misel o izboljšanju življenja našega življa v Istri je osnovna in bistvena stvar na narodnostnem boju in se kaže v vsakem našem dejanju. Na tej enostavni misli temelji vse naše narodne težnje, ki kot celota tvorijo našo narodno ideologijo, oziroma ideološko podlago našega izseljeniškega delovanja. Ta naša ideologija vsebuje tudi odgovor na vsa današnja pereča vprašanja, kajti vsa ta skupnost narodnostnih teženj je osredotočena v duši in pojmovanju vsakega zdravega istrskega kmeta, za katerega vemo, da se globoko zaveda svojega položaja in svoje življenjske funkcije, ki mu nujno kaže stališče, s katerega mora gledati in tolmačiti vse pojave v svoji sredi, pa tudi dogodke, ki se danes odigravajo po vseh državah in po vseh celinah. Ideologija našega narodnostnega boja sicer ni do zdaj nikjer zapisana, toda kljub temu je očitna, ker živi v srcih našega kmečkega ljudstva, ki na vsakem koraku oznanja svojo neomajno narodno zavestnost, svoje težnje in svojo voljo.

Nemški delavski gostje v Labinu

Obisk nemških delavcev, ki so zadnjič prišli v Italijo, je bil predvsem namenjen rudniku v Labinu. Ti nemški delavci pripadajo nemški »Delavski fronti«. Čeprav so bili v glavnem namenjeni v Labin, so obiskali tudi nekatere druge kraje v Istri. V Labinu so si natančno in z velikim zanimanjem ogledali rudniške naprave. — Uprava rudnika jim je priredila lep sprejem.

Vsake zastave ni dovoljeno razobešati

Se danes ljudje mnogo govore o številnih aretacijah mlajših moških, ki so jih prijeli v

Celovška navodila za ljudsko štetje na Koroškem

»Koroški Slovenec« poroča: »Celovski« »Grenzruč« je v nedeljski številki priobčil kratko razlago nekaterih vprašanj ljudske štetja. Za točko »Materni jezik« je dal sledeče pojasnilo:

»Materni jezik je jezik, katerega se kdo v vsakdanjem življenju poslužuje. Običajno govori vsak človek samo en jezik. Ta jezik se vpiše v rubriko 9. Na Koroškem pa se dogaja, da se po edine osebe poslužujejo dveh običajnih jezikov: nemškega in slovenskega. Te osebe vpišemo v rubriko 9: deutsch und slowenisch. V gotovih delih Koroške udomačeno narečje (windisch) ni ni-

trnovem in nekaterih drugih okoliških krajih v Istri. Sprva se je zdelo vsemu tamkajšnjemu prebivalstvu to zelo čudno, in že so začeli ugibati o najrazličnejših stvareh, s katerimi naj bi se bili ti mladeniči pregrešili. Kmalu pa se je zvedelo, da so aretacije v zvezi z neko prepovedano zastavo, ki so jo bili neznanzi izobesili na zgradbi otroškega zavetišča v Trnovem. Oblasti so izvedle strogo preiskavo, po kateri pa je bila velika večina osumilencev takoj izpuščenih. Če so oblasti že dobile pravega krivca, še ni znano.

Nižja gimnazija v Opatiji

Ze 16. oktobra l. l. je odprla svoja vrata nova italijanska nižja srednja šola v Opatiji, ki ima tri razrede nižje in dva razreda višje gimnazije. Odlok o ustanovitvi te gimnazije je italijansko prosvetno ministrstvo izdalo 30. sept. 1938, italijanski uradni list pa ga je objavil šele 28. aprila letos. Šola ima torej pet razredov. Število učnih moči na tej gimnaziji je razmeroma majhno. Poleg ravnatelja, ki mora tudi poučevati, so še štirje profesorji prve in trije druge kategorije.

Denarni zavodi in novi zakon

Posebno poglavje v življenju naših ljudi na Koroškem, Krasu in v Istri je tisto, ki govori o nekdanjih naših denarnih zavodih. To so predvsem hranilnice in posojilnice, ki so se razumljivo morale prilagoditi novemu zakonu o varčevanju in kreditu od 12. marca 1936 in prenehati s poslovanjem. Tako se je na primer zgodilo s hranilnico v Rihemberku, ki je že leta 1936 proglasila svoj razpust. Mesto dosedanjega likvidacijskega odbora je bil z odlokom ministrskega predsednika, ki je obenem predsednik odbora za varčevanje in kredit, pred kratkim imenovan neki Rafael Cirenči za edinega likvidatorja tega zavoda. Za likvidatorja posojilnice v Sebeljah na Cerkljanskem je bil imenovan dr. Gaspare Trizino, za preds. nadzornega odbora Kmetске in rokodelske posojilnice pa je bil izvoljen Mario Superina.

Dekanija v Nabrežini, ne več v Devinu

Dekanal v Devinu je bil z odlokom nadškofa pred kratkim ukinjen. Cerkevne oblasti so se prepričale, da je Nabrežina kot sedež dekanije mnogo bolj pripraven kraj. Zato je po ukinitvi dekanata v Devinu ustanovljen nov v Nabrežini, obenem pa za dekana imenovan dosedanjí prodekan Anton Grbes. Duhovnjaki Devin pa je priključena dekanatu v Trzinu (Monfalkone).

kakor istovetno s slovensko govorico. Vrh tega govorijo domala vsi prebivalci tega ozemlja poleg imenovanega narečja tudi nemško. Ti vpišejo v rubriko 9: deutsch. V redkem primeru, da bi se kdo posluževal samo imenovanega mešanega narečja, sme zapisati v rubriko 9: windisch.

K tej svojevrstni razlagi je treba pripomniti, da je v kričnem nasprotju z osnovnimi narodnostnimi načeli narodnega socializma, ki jih znani celovski krogi suveljavljajo po starem, še vedno avstrijskem receptu. Ali se ne zavedajo, da s tem Celovec sabotira novo narodnostno in sosedstveno politiko Velike Nemčije?

Afera zvezde - repatice se počasi razvija

Ljubljana, 21. maja.

Nedavno smo že poročali o zanimivih podjetnostih zvezde-repatice v Ljubljani. Afera je že sedaj dvignila mnogo prahu. Zainteresirana in prizadeta dama je skušala na vse načine, da bi stvar potlačila in se napram javnosti prikazala kot žrtve nekega maščevanja. To odločno zanikamo in imamo v rokah še zanimivejše dokaze. Nekateri ljudje, ki jo dobro poznajo, objektivno poudarjajo, da je dama zelo nadarjena, toda ekscentrična. Zmožna je, da gre za svojo stvar do skrajnosti in ji niso mar nobena pota, samo da doseže svoj namen. Skušala je stvar zaobriniti in sebe predstaviti kot nedolžno žrtvo, ki so jo pač njene žrtve spravile na napaden tir. Zatrjuje, da so vsi njeni posli s čisto civilnopravdnega značaja. Zanimiva je zgodba gospodične Nežke. Ta gospodična je inteligentna in doma iz krške okolice. Deset let je bila zaposlena pri neki družini. Dama pa jo je zvalila k sebi. Sprva je imela plačo 700 din, ki ji je bila povišana. Dala je kajvejo 20.000 din, ki ji je dama porabila za svoje namene. Dama sedaj trdi, da ji je gospodična, ki naj bi bila pristopila v njeno podjetje kot komandistinja, to izrecno dovolila. Resnico bo pač odkrila nadaljna preiskava.

Dama je bila dalje ovađena direktno državnemu tožilstvu. Ovađila jo je neka gospodična, ki ji je kot kajvejo izvalila 6000 din in za sebe porabila. Žrtve daminih spekulacij pa so še nekatere uradnice in tudi uradniki. Zanimivo je dalje, da je ta dama za propagando narodnih noš preljela večjo podporo od banske uprave in tudi mestne občine ljubljanske. Koliko je dobila, bo pač sama najbolje vedela. Kako pa je porabila ta denar, je druga zanimivost.

Javnost bi tudi interesiralo, da malo pojasni svoje delovanje na banski obrtniški razstavi v Berlinu. Baje je tam imela pravi čedne nastope. Nemški vodilni krogi razstave so se zelo zgražali nad njenim ravnanjem. Vsa zadeva pa je bila naposled potlačena po posredovanju naših pristojnih mest. Obrtniški krogi pravijo, da nas je v Berlinu ta dama prav »dostojno« zastopala. Tudi letos je hotela odpotovati na velesesem v Leipzig! Policijska uprava pa ji je odklonila potni list za Nemčijo.

Zvezda-repatice kaj rada ljubi veledoneče fraze za propagando. Dala je vpisati pod donečim imenom neko komanditno družbo v trgovski register A VII stran 176. V rubriki »lastnik« je napisano:

»Modni atelje X. X., umetnostno-obrtna, delotvorna, narodno propagandna, trgovska komanditna družba »Dečvac. Ta družba je bila v trgovski register vpisana 20. marca 1936. V rubriki »obrti predmet« stoji:

»Modni salon, to je: izvrševanje modnih, narodnih in društvenih ženskih in moških oblačil. Propagiranja narodnih likov v svrhu narodne samozvesti v širokih masah in za ustvarjanje dela ženske obrti. Nakup in prodaja ter predelava tkanin, tiskarin, pletenin, čipkanin, kožuhovine, klobučevine ter lesenih, kovinskih in keramičnih predmetov. Gojitev, nakup in prodaja ter predelava cvetlic in sadja.«

Nemški otroški vrtci na Koroškem

»Koroški Slovenec« poroča.

100 letnih otroških vrtcev namerava organizirati organizacija NSV tekočega leta na Koroškem. Podoželskim materam naj se po njih odvzame dnevna skrb za male in s tem zagotovi nemoteno delo ob letini. Voditeljice vrtcev se že več mesecev urijo v posebni šoli. — Komu so vrtci koristna naprava in pomoč podoželskemu ljudstvu, vendar so s slovenskega narodnega vidika naravnost poraznih posledice. Kajti nemški vrtci odvajajo slovenskega otroka že v njegovi najnežnejši dobi od njegove matere govornice in — tako bi dejali Nemci v Jugoslaviji — ga vzgajajo za hinavca. Nekež na vprašanje, kakšne narodnosti je, ne bo vedel odgovora. Zlo raznarodovanja po vrtcih bi bilo manjše, če bi bili poleg nemških dovoljeni tudi slovenski vrtci. Slovenski vrtci pa so prepovedani.

Birmanska darila

po nizkih cenah pri
J. VILHAR, urar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 36.

Gojenci glasbene šole »Sloga« bodo izvajali v ponedeljek, 22. maja 1939 skladbe čeških in avstrijskih skladateljev na prvi letošnji šolski prireditvi. Nastopijo gojenci ge. I. Hladnikov (klavir) in ge. P. Lavšetove (petje). Pričetek je ob 8. uri na 19. v četrtek, 25. maja in petek 26. maja t. l. bosta dve javni produkciji gojencev Slogine glasbene šole. Pričetek je ob 8. uri ob 18. Vse prireditve bodo v Slogini glasbeni dvorani in Pražakovi ulici, ljubljanski dvor. Vstopnine ni. Na produkcijah nastopijo gojenci pevci in instrumentalisti ter šolski zbor in orkester z izbranim in peštrim sporedom.

OB 50-LETNICI USTANOVITVE

ZA BIRMO
URE IN ZLATINE PO NAJNIZJIH CENAH
LUD. ČERNE
Ljubljana, Wolfova ulica 3

Naša obrt slovi

kot posebno solidna tudi preko morja, ker je slovenski obrtnik gospodarsko napreden, zadovoljen z zelo skromnim zaslužkom ter vzorno pošten, pa tudi zato, ker nismo vrgli puške v koruzo, ko nas je tako hudo morila kriza. Ljubljanski velesesem je z leta v leto vedno podpiral stremljenje naših obrtnikov ter prijel razstave obrtnih izdelkov. Te razstave so najboljše propaganda za konzum obrtnih izdelkov in izpodbuda obrtnikom, da vztrajajo in se prilagajajo vedno novim zahtevam časa. Na letošnjem ljubljanskem velesesemu od 3. do 12. junija bo naša obrt prav častno zastopana.

Hotel Slon se odpre začetek junija

Klub trgovskih akademikov obvešča članstvo, da se vrši dne 5. junija ob 8 zvečer v Trgovski akademiji XV. redni letni občni zbor kluba ter vabi k polnoštevilni udeležbi.

Prvi slovenski delavski tabor

Četrtnska vožnja za prvi slovenski delavski tabor ZZZD je odobrena za vse smeri vlakov v Sloveniji.

rodnih običajev, nošenj in arhitekture (dr. Miloslav Stojadinović, Bgd.) — 19.30 Deset minut zabave (g. Fr. Japah, član Nar. gled.) — 20. Saljupin poje (plošče) — 20.30 Fr. Celestin: Rozn, komedija (izvajajo člani rad. igral. družine) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki v oddih (Radij. orkester).

Drugi programi

Ponedeljek, 22. maja; Belgrad: 20.30 Godalni kvar tet — Zagreb: 21.15 Prenos iz Londona — Bratislava: 21.15 Večerni koncert RO — Praga: 19.25 Laska glasba — 21.10 Narodni koncert (Brno) — Sofija: 19.30 Slavnostni koncert bolgarske glasbe — Varšava: 20.15 Koncert — Berlin: 19.15 Klasična glasba — Budimpešta: 20. Salonski kvintet — Bukarešta: 21.15 Koncert komorne glasbe — Dunaj: 22.30 Posni in klavir — Königsberg: 20.15 Joh. Straussov večer, 22.50 Plesna glasba, 22. Koncert komorne glasbe, 23. Orkestralni koncert — Stuttgart: 20.15 Pisaní koncert RO.

Zapustila nas je za vedno naša ljubljena soproga, mama, stara mama in svakinja, gospa

Marija Loretto roj. Rogl

soproga prokurista zavar. »Savac

dne 21. maja, po kratki in mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere. Na zadnji poti jo bomo spremlili v torek 23. maja 1939 ob pol 3 popoldne izpred mrljiške veže Zavetišča sv. Jožeta na Vidovdanski cesti 9 na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Zagreb, Auch, Linz, dne 21. maja 1939.

Globoko žaljuoč: Frane, soprogi; dr. Frane, sin, Marija, hčerka, in sorodstvo.

VZAJEMNA POSOJILNICA

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA 7
POLEG HOTELA UNION

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po
4% do 5% po dogovoru

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila

Prva letošnja mednarodna tekma v Ljubljani:

KAC (Celovec) - SK Ljubljana 3:3 (1:3)

Kljub neznanskim naličjem si je upalo na igrišče kakšnih 200 najbolj gorečih prijateljev živčnega razburjanja, ki daje praznični puščobi pestrost. Pa še ti niso odhajali zadovoljni. Z prva tekma med Celjem in v Rečani kombinirano Ljubljano jih je razočarala. Celje je zmagalo — precej po zaslugi vratarja Bunca s 4:1. Ob tri četrt na pet so nato nastopili v belorodnih dresih gostje. Postava KAC-a: Kramer, Nussler-Stertin, Dolinar, Krainer, Steiner, Verbinc, Grabar, Ugošek, Krammer, Fronek. Postava Ljubljane: Lindner, Cegljar, Gomezel, Vodišek, Serce, Boncelj, Janežič, Tonček, Grintal, Tonko, Trko, Sodnik g. Maccorati.

Igrišče je bilo grozno. Od kraja visoka, mokra trava, ki je zadrževala žogo, po sredi in pred golom luže in močvirja, v katerih so ostajali možje in se zasajala usnjena dinja. Hud teren, ki je zahteval fizične kondicije in moči, kakor so jo imeli gostje. Domače moštvo je vzdržalo en sam polčas in prvih pet minut drugega, nato pa se je razlezlo, se iskalo in se obračalo kakor gruča podeželskih šolskih otrok, ki so prišli v mesto na izlet ter po omočini vožnji vsi »strapanci« stopili z »ringelšpilca«. To vam je bila razbita vojska, kakor je že zlepa ni bilo videti! Nobena jeza na samega sebe pri igralcih, nobena vzpodbuda pri gledalcih ni mogla učinkovati. Vse je šlo narobe — in to proti moštvi, ki igra preprosto nogomet brez duhovitejših domislic in brez opaznejše tehnične podkovanosti! Nekaj posameznikov je sicer bile v redu — kakor n. pr. nadarjeni Tonko in

zanesljivi Boncelj — v celem pa je moštvo napravilo klaverno dojem Povrhu pa je bilo v prvem, pa tudi v drugem polčasu še obilo smole. Neverjetne stvari so propadale. In namesto efektne zmage s petimi, šestimi goli razlike — je prišel reven remis!

V prvem polčasu je bil KAC nevaren samo prvih pet minut, potem pa so domači z nizko igro govorili do kraja po mili volji. V drugem polčasu — toliko, da ni bilo ravno narobe!

Vso vrsto golov so začeli gostje. Krammer so je v šesti minuti nenadoma prebil na prazno in streljal 1:0 za KAC. V 13. min. je Erberjer strel vratar gostov sicer odbil, Tonko pa je našel žogo in izenačil — 1:1. Tri štiri neverjetne šanse so nato šle po vodi — med njimi Grintalova (pred praznim golom!). Šele v 35. min. je Legat prav čedno podal Grintalu, ki je silovito ustrelil 2:1. Nato so se spet vrstile šanse — brez uspeha! Končno je ušel Janežič, ki je oddal Grintalu, ta pa je postavil 3:1. V prvih minutah po odmoru je Ljubljana začela izredno dobro. Je pa tudi izredno naglo popustila v vseh linijah in ostala zbegana do kraja. Po krivdi obrambe je Fronek v 10. min. znižal na 3:2, nato pa je Stertin s prostim strelom izenačil na 3:3. Ni mnogo manjkalo, pa bi bili Celovčani celo zmagovali, češar so si tudi želeli tako močno, da so proti koncu pomalemo postajali surovi. Kranjci pa so bili le še toliko pri močeh, da se niso dali potolči. Sodil je odlično g. Maccorati.

Kolesarska dirka križem po Srbiji

Ljubljana, 21. maja

Jutri zjutraj se v Belgradu začne prva velika kolesarska prireditel v etapah, ki jo v režiji belgradskega tiska in belgradskega radia organizira tamkajšnja kolesarska podzveza. Dolžina celotne proge znaša okrog 1100 km in je razdeljena v šest etap, izmed katerih so prve štiri deljene še v poletape, ostali dve pa sta celi etapi. Najdaljša etapa ima 202 km, najkrajša pa 124 km. Okrog 60 dirkačev iz naše države in iz Rumunije bo torej v šestih dneh medsebojne borbe prediralo 1100 kilometrov skozi srce Šumadije in Južne Srbije. Skozi najlepše predele naše domovine, skozi predele, za katere mnogi od nas niti ne zjajo, kako oni izgledajo.

Prva etapa, ki jo dirkači vozijo jutri, vodi iz Belgradca proti Valjevo v Ušice (179 km); druga etapa, ki bo v torek, vodi iz Ušice skozi Kraljevo do Raške (177 km); tretja etapa bo v sredo iz Raške skozi Prištino v Skoplje (202 km). V četrtek bo dan počitka. V petek vozijo četrto etapo iz Skoplja skozi Vranje v Niš (201 km); peta etapa bo v soboto iz Niša v Kragujevac (130 km); šesta etapa pa iz Kragujevca v Belgrad, kjer bo cilj okrog 10 predpoldne na športnem prostoru »Jugoslavije«.

Kateri dirkači se udeležujejo te prve velike in naporene jugoslovanske etapne vožnje?

V začetku je bila sicer vožnja zamišljena kot nacionalna, časoma pa se je na željo bolgarskih in rumunskih kolesarskih krogov izpremenila v mednarodno in sta ti dve sosedni balkanski državi prijavili dokaj močni moštvi. V soboto pa je bolgarska kolesarska zveza svoje sodelovanje odpovedala, češ da ima v tem času na sofijskem dirkališču važne mednarodne kolesarske dirke z Madžarsko, da tako nekateri dirkači ne morejo priti, na prelazitev te prireditve pa da Madžarska ne pristane.

Ker so kolesarske etapne vožnje, kakor znano, dokaj težavne in združene s pogostimi neprijet-

nostmi, so tudi slovenski kolesarski krogi bili v skriptih glede sestave svojega moštva, ki bi v teh pomembnih dirkah kolikor toliko častno zastopali slovensko kolesarstvo. Na stare in izkušene dirkače, kot so Abulnar, Valant, Gartner, Oblak, ki so takim vožnjam vsaj nekoliko vajeni, ni bilo mogoče računati, ker je vsak od teh več ali manj razvet s svojimi zasebnimi opravki, ki mu tako dolgo odsotnost ne dopuščajo, razen tega pa ni nobeden teh niti dovolj v treningu, ki ga taka dirka zahteva od slehernega udeleženca. Tako je ljubljanska kolesarska podzveza do dneva odhoda bila v negotovosti, kajti razen dveh, treh v poštev prihajajočih slovenskih dirkačev ni mogla zbrati vsaj šestorice, na katero bi lahko računala, da bo kos vsledenskim naporom 1100 km dolge proge v hudi konkurenci hrvaških, srbskih in rumunskih konkurentov, katerih poslednji že vnaprej izjavljajo, da bodo sigurni zmagovalci tako skupine kakor tudi posamezno. In kdo od naših se je končno podal v to vročo borbo? Kupe lepega tretjerazrednega vagona brzovlaka, ki je s polurno zamudo odbrzel v soboto ob pol 9 zvečer z ljubljanskega kolodvora proti Belgradu, so zasedli in napolnili s kovčgi, nahrbtniki, rezervnimi kolesi, gumami, krmili in drugimi kolesarskimi potrebščinami »Hermezian« Krušič Salvo, Peterkel Janes, Premk Pavle in Katič Jule; od DKDS »Edinstva« pa Žerjav Oskar in Šibernik Franc. Vodi to šestorico tehnični referent podzveze g. Pleško. Fantje so bili sicer kar dobro razpoloženi, za kar je seveda skrbel v največji meri Jule; kako bo pa na dolgi dirkalni turi, na ostrih vzponih, skozi muhaste soteske srbskih skalnatih gorovij, morda ob žgočem južnem solncu ali hudem naliču, ob ostrih sprintih raznih vidnejših konkurentov — je pa drugo vprašanje. Tudi tu bi bilo dobro, če bi bil Jule zraven in bodril svoje tovariše... — Našim dirkačem želimo uspeha in srečnega konca poživovalnosti polne kolesarske etapne prireditve!

Lep uspeh mariborskih rokoborcev v Zagrebu

Zagreb, 21. maja.

Tu je bil večer povračilni boj rokoborcev za državno prvenstvo moštvo. Mariborski Maraton, ki si je z zmago nad pekovskim športnim klubom v Mariboru priboril vstop h končnemu tekmovanju, je pred 14 dnevi premagal prvaka hrvaških zagrebških klubov Croatia s 14:7 točkami, kar mu je prineslo veliko prednost v povračilnem dvoboju. Na ta način je imel precej upanja, da tudi na vročih zagrebških tleh doseže častni rezultat. To se mu je tudi v polni meri posrečilo. Tako bomo Slovenci odnesli letos poleg drugih državnih prvenstev tudi prvenstvo v rokoborbi. Oba nasprotnika, s katerima se bo moral Maraton še boriti, namreč Hajduk iz Sarajeva in Hakoah iz Subotice, namreč ništa nevarna.

Današnji boj rokoborcev je gledalo približno 200 ljudi v tukajšnjem športnem klubu Makabi.

Bantam kategorija:

Sneberger (Croatia) je imel za nasprotnika mlajšega Dolinška. Državni prvak Sneberger ni imel lahkega posla v boju z nadarjenim Dolinškom, kateremu se je večkrat posrečilo izvit iz nevarnega območja. Po 4 in pol minutah se je Snebergerju le posrečilo položiti Dolinška na hrbet 3:0 za Croatia.

Peresna teža:

Maguljak-Dolinšek starejši. Slednji bi moral nastopiti v bantam kategoriji, toda tehničar je pokazala nekaj dekagramov preveč ter so ga Mariborčani postavili v peresno težo. Državni prvak Maguljak je imel v tem boju precejšnjo prednost. Je namreč star, rutiniran bореc ter je dosegel v zadnjem dvoboju proti Italiji lep uspeh tudi nasproti italijanskim olimpijcem. Tako je tudi Dolinška kljub dobri obrambi v šestih minutah položil na lopatice 6:0 za Croatia.

Lahka kategorija:

Perko (Croatia) : Babič (Maraton). Tehnično boljši Babič je imel proti visokemu Zagrebčanu mnogo opravka. Vendar si je počasi nabiral točke ter kmalu utrdil nasprotnika. V 14. minuti se mu je posrečilo s hrbtnim prijemom obrniti nasprotnika na lopatice, še predno je ta mogel pobegniti z blazine 6:3.

Velter kategorija:

Meizner : Blatnik (Maraton). Blatnik je bil v vsakem oziru v premoči ter je mladega Zagrebčana položil v 14 minuti na hrbet in s tem izenačil 6:6.

Srednja kategorija:

Markovič : Verbošt (Maraton). Dolgoletni državni prvak Markovič se je prvič srečal v boju z letošnjim državnim prvacom Verboštom. Boj je bil zelo kratek. Markovič je z lahkoto dobival točko za točko. Posrečilo se mu je večkrat položiti nasprotnika na pleča, toda sodnik tega ni hotel priznati. Šele v 9. minuti je bil tako

očiten, da je zadostoval tudi sodniku. S tem je Verbošt povisil razmerje točk na 6:9 za Maraton.

Polteška kategorija:

Dolgoletni državni prvak Metzner Jurij se je masševal Maratoncu Orešniku za poraz v Mariboru. S spretnim prijemom ga je položil na hrbet že v tretji minuti in spet izenačil 9:9.

Teška kategorija:

V teški kategoriji sta se borila Metzner Franc in Vidic od Maratona. Vidic je kmalu v začetku dobil nasprotnika in nevaren prijem in ga položil na lopatice. Sodnik ni hotel priznati, češ da je imel Metzner glavo zunaj blazine. To je Vidicu vzelo voljo do nadaljnjega bojevanja in se je svojega nasprotnika samo še otepal. Do konca se je Metznerju posrečilo doseči točko več in se je v 20. minuti boj končal z 2:1.

Končno stanje povračilnega dvoboja je 11:10 za Croatia. Ker se točke obeh dvobojev seštejejo, je Maraton zmagal z 24:18.

Prihodnji nasprotnik Maratona je sarajevski Hajduk. Maraton bo potoval v začetku junija v Sarajevo.

Maratonci so se pripeljali v Zagreb z velikim avtobusom mestnega podjetja ter so si danes dopoldne ogledali Zagreb, nakar so se preko Rogške Slatine vrnili domov. Vodil jih je predsednik fmg. Lah, spremljalo pa jih je nad 40 navdušenih kibicev deloma iz Maribora, deloma pa iz Ruš, kjer ima Maraton svojo podružnico.

Uspeh slovenskih rokoborcev je treba vse-kakor toplo pozdraviti.

Tekme za Davisov pokal

Francija : Kitajska 5:0

Belgija : Indija 2:0

Nemčija : Poljska 2:1

Italijanski nogomet

V italijanski prvi nogometni diviziji so bili danes doseženi rezultati:

Juventus : Torino 1:1

Liguria : Triestina 2:2

Milano : Lucchese 1:0

Novara : Modena 0:0

Roma : Lazio 3:1

Bologna : Napoli 4:0

Livorno : Ambrosiana 2:2

Bari : Genova 0:0

Na prvenstveni tabeli vodi Bologna z 42 točkami, drugi je Torino s 36 točkami, na tretjem in četrtem mestu pa sta Genova in Ambrosiana s 35 točkami. Triestina je s 23 točkami predpredzadnja

Gradjanski : VFB Stuttgart 3:1 (2:0)

Zagreb, 21. maja.

Danes je bila tu odigrana mednarodna prijateljska nogometna tekma med tukajšnjim Gradjanskim in dolgoletnim divizijskim prvacom Stuttgartom. Kljub temu, da je pred začetkom tekme močno deževalo, se je na igrišču nabralo okoli 3.500 ljudi. Moštvo Stuttgarta je na praznik premagalo Hašk s 4:2 in je tudi danes pokazalo vse vrline nemškega nogometa, ki so predvsem hitrost in lepo kombinirana igra. Toda proti dobro razpoloženemu Gradjanskemu, ki mu je še posebno ugajalo razmočeno igrišče, ni moglo uspeti.

Igra je potekala ves čas v premoči Gradjanskega. V moštvo Gradjanskega je gostoval tudi Splitčan Matošič kot levi branilec. V 16 minuti je levo krilo Zalant na Šipošev strel iz kota poslal iz dveh metrov daljave žogo neubranljivo v mrežo 1:0.

Po tem голу Gradjanski ni odnehal, pač pa je še dalje ostro napadal. Odlični nemški vratar pa je preprečil povišanje rezultata. V 35. minuti se je šele Lešniku posrečilo streljati na gol. Vratar je stekel iz vrat in se vrgel na žogo, a jo je odbil ravno Lešniku na nogo. Ta jo je hitro poslal, kamor je bil že prej namenil. V mreži je tudi obsedela 2:0.

V drugem polčasu je Gradjanski nekoliko popustil. V 33 minuti se je po dolgem prizadevanju Nemcem le posrečilo doseči gol po levi zvezi, ki se je prelila med branilcem Beloševićem in Matošičem. 2:1. V 40 minuti je sodnik zaustavil igro zaradi favla na Šipoša. Iz prostega strela je dobil žogo Pleše, ki jo je prišebno podal Antolkoviču, ta pa jo je neubranljivo udaril v mrežo 3:1.

Nemci niso bili danes tako disciplinirani kot pri prvi tekmi, ki so jo igrali s Haškom. Posebno srednji napadalec je bil dokaj surov ter je robustno napadel ležečega Glaserja. Sodnik Višnjič pa je odločno preprečil tak način igre.

Železničar (Zagreb) — Železničar (Maribor) 2:2 (0:1)

Maribor, 21. maja.

Na stadionu Železničarja sta se danes srečali v tekmi za pokal prometnega ministra moštvi zagrebškega in mariborskega Železničarja. Tekma, ki se je odigrala v zelo neugodnem vremenu, je privabila le okrog 300 gledalcev. Domačini niso nastopili v kompletni postavi. V prvem polčasu in v zadnjih 15 minutah drugega polčasa so igrali dobro. Najboljša je bila danes desna stran napada, predvsem Ronjak, preko katerega so bile izvedene skoraj vse akcije. Dober je bil tudi Pavlin na levi zvezi, vendar nekoliko prepočasen. V obrambi sta predvsem ugajala branilec Andoljšič in vratar Španger. Vsi ostali igralci so mlajše moči, ki se na razmočenem igrišču niso mogle prav znajti. Gostje niso pokazali mnogo, razen kondicije, ki je prišla v veljavo predvsem v drugem polčasu. V obrambi je bil dober levi branilec. Srednji krilec gostov je bil boljši od domačega in je vzdrževal dobro zvezo med posameznimi deli moštva. Napadalna vrsta je bila dobra, le dokler ni prišla do kazenske črte. Tu je njeno znanje odpovedalo Zagrebčani so sicer igrali precej hitro in kombinirali, vendar Mariborčanom niso bili enakovredni. Igra je bila v začetku živahna, to pa gotovo po zaslugi domačinov. Ko pa so se ti popustili, je igra postala mlačna in ni zadovoljila gledalcev.

Gole so zabili: v 40. minuti prvega polčasa

Slovenski profesorji so zborovali

Ljubljana, 21. maja.

V Ljubljani je bilo danes zborovanje Profesor-skega društva za Slovenijo. Za to priložnost so bila sestavljena prav izčrpana in tehtna poročila, ki nam nazorno orišejo razmere, boje in uspehe profesorskega stanu v lanskem letu. Najprej poročilo navaja imena odličnih slovenskih šolnikov, ki so umrli v preteklem letu (prof. v p. Anton Bartl, direktor dr. J. Debevec, prof. J. Marn, direktor dr. A. Ratajec, prvi direktor slov. gimn. — zavoda sv. Stanislava — škof dr. J. Gnidovec). Nato ugotavlja, da sta se lani oba prosvetna ministra gg. Magarašević in Čirji prav vneto zavzela za profesorski stan. Na subotškem kongresu je ljubljanska sekcija pripomogla, da so se zgledila trenja med zagrebškimi in belgrajskimi delegati. Celjska in ljubljanska realna gimnazija bosta postopno dobili klasične paralele, uršulinke v Ljubljani ter štiri-razredna meščanska šola v Ljubljani pa bodo s prihodnjim letom že imele peti razred. V Sloveniji pa bi bila prav pereča še ustanovitve dveh štirirazrednih gimnazij v Brezicah in v Dravogradu. Postavljenih je bilo lani 400 novih suplentov. Slovenija rabi letno 35—40 suplentov. Lani so bile popravljene tudi krivice, ki so bile svoje čase

Strahotne posledice neurja

Zaradi silnega naliwa je bila prekinjena železniška proga do meje

Maribor, 21. maja.

Nocoj je bila v Mariboru in okolici burna noč. Razsajala je nevihta s strahovitim naličjem ter so se zile ogromne množine vode. K dežju se je pripravljalo večerje že vse popoldne in tudi barometar ni obetal nič dobrega. Zvečer je začelo močno deževati, ponoči pa je pritnila še huda nevihta. Med bliskom in gromom ter viharjem so se odprle nebeške zatvorsnice ter je začelo liti kakor iz škafa. Mestne ulice so bile kmalu preplavljene, ker je voda v nižje ležečih delih zastajala pri kanalskih odtokih. Naliv je presenetil ljudi v lokalih, da niso mogli do poznih nočnih ur domov, ker si ni nihče upal v takšnem viharju in dežju na ulico. Najbolj usoden pa je bil naliv v severni mariborski okolici, nad

gornjo Pesniško dolino

Tu se je gotovo utrgal oblak, ker je voda prihrula s tako silo, da je bila Pesnica s pritoki prenapolnjena ter se je začela razliti. Največ vode je pritekalo po Plavčnem, Svečinskem in Cirkniškem potoku. Doline vseh teh potokov so bile v nekaj urah spremenjene v jezero. Voda je vdiral v hiše in bleve, da so ljudje preplašeni eredi temne noči in naliva morali zapuščati stanovanja, spravljeni družine na pobočja ter reševati živino iz hlevov ter svinje iz evinjakov, boječ se, da bodo vode še nadalje prilekale. Svečina, Ciringa, Plavč, Gornja Sv. Kungota, Dobrenje, vsi ti kraji so bili v teku noči preplavljeni, povodenj pa se je širila ob Pesnici navzdol, ker se je narasla reka razlivala po nižini. Danes zjutraj je

Ronjak v drugem polčasu pa v 9. in 31. minuti za Zagrebčane Kulakovič, za domače v 39. minuti spet Ronjak. V podaljšku igre dvakrat petnajst minut, ki bi se moral odigrati, Zagrebčani niso hoteli nastopiti, zato so izpadli od nadaljnjega tekmovanja. — Tekmo je sodil z. s. Nemeč.

Končno tekmovanje za prvenstvo Slovenske šahovske zveze

Celje, 21. maja.

Danes je bila v hotelu Evropa v Celju končna tekma za prvenstvo Slovenske šahovske zveze med ljubljanskim in celjskim šahovskim klubom. Večja skupina ljubljancev pod vodstvom univ. prof. gosp. Kasala je prišla zmage si svesta v Celje. Tekma se je začela ob pol 2 popoldne in je trajala do sedmih zvečer. V začetku so Celjani še precej izenačeno igrali. Že prvo igro pa je dobil ljubljanski Slokan Lado proti Modicu Kazimirju. Nato je inž. Sajovic izenačil z zmago proti Poljanšču. Lado Diehl je zmagal na 8. deski proti Pintariču. Kmalu nato je Celjan Šmigave izenačil z zmago proti Levaviču. Za prof. Gabrovškom, ki je po kontumaciji izgubil igro na 1. deski, so prišli v igro ljubljanci. Pri tem je sodelovalo mnogo prijateljev šaha, ki so pozorno sledili borbam. Sledil je remis med Grasserjem in Samoborom. Dve partiji sta bili prekinjeni, in sicer Slokan Mihael proti inž. Pipušu ter Samec proti Skiteku, ki se bosta nadaljevali v ljubljani Ljubljanci vodijo z rezultatom 3 in pol : 2 in pol. Celjani upajo, da bodo izenačili rezultat na 4:4.

Francija : Wales 2:1

V stadionu Colombes v Parizu je danes nogometna reprezentanca Francije premagala reprezentanco Walesa po trdi in temperamentni borbi 2:1. Najboljši igralec v francoski reprezentanci je bil črnc Ben Barek.

Avtomobilske dirke na Nürburgringu

Danes so bile na Nürburgringu velike mednarodne avtomobilske dirke, pri katerih so sodelovali mnogi odlični evropski dirkači, zlasti elita italijanskih avtomobilističnih specialistov, ki pa so tokrat niso obnesli. Prva tri mesta so namreč zasedli Nemeč na vozilih znamke Mercedes.

Rezultati in placement:

1. H. Lang (Nemčija), povprečna hitrost run-de 135 km na uro;
2. Rudolf Caraciola;
3. Brauchitseh.

Francoski nogomet

V francoski prvi diviziji so bili doseženi danes tile rezultati: Excelsior (Roubaix) : Sochaux 3:2, Olympique (Lille) : Cannes 0:0, Lens : Fives 1:0.

V drugi diviziji pa so se srečanja končala takole: Reims : Rennes 2:1, Girondins : Colmar 2:1, Mulhouse : Hautmont 2:1, Nice : Boulogne 5:0, Charlesville : Ales 3:0, Nimes : Valenciennes 2:1, Longwy : Troyes 2:2, Arras : Dieppe 2:0.

Finale za francoski pokal v rugbyju

V finalni tekmi za francoski pokal v rugbyju je danes po izredno živi in napeti igri zmagalo moštvo »Treize Catalans« nad »Toulouse« z dobrih in zaslužnim rezultatom 7:3.

storjene profesorjem-veroučiteljem. Profesorjem naj bi bila priznana tridesetletna službena doba, napredovanje naj bi se uredilo tako, da bodo profesorji po 20 ih letih dobili skupino III-2, po 20 letih službeni dobi pa naj bi tudi bila znižana učna obveznost na 16 ur tedensko. Poenostavljena naj bi bila šolska administracija, davčne uprave naj bi pobirale šolnino itd. Lani je bila »Samopomoč« močno ogrožena, k sreči pa je ministrstvo svoj namen, da bi jo ukinilo, opustilo. Sekcija izdaja učne knjige in bo v tej smeri delovala tudi še naprej. Tajniško poročilo je omenilo številne intervencije na merodajnih mestih, številne seje odbora ter udeležbo sekcije pri sejah glavne uprave ter na profesorskem kongresu v Subotici. Po blagajniškem poročilu prof. dr. Novaka, ki je prikazal denarno stanje, je razvidno, da je sekcija dala zelo mnogo za založbo šolskih knjig. Zoper monopolizacijo šolskih knjig je v parlamentu odločno nastopil prof. Dolenc. V višjih razredih še vedno ni dovolj poskrbljeno za slovenščino, kajti učni načrti z ločitvijo slovenščine od srbohrvaščine še vedno niso urejeni. Zdi pa se, da bomo tudi pri tem vprašanju že v kratkem dobili dobro rešitev.

bila že vsa Pesniška dolina izpremenjena v jezero; iz blatne vode štrle je plitvoti vrtov, dreve in poslopja. Poplavljen je mestoma tudi cesta iz Maribora k Sv. Kungoti, tako da je bil zjutraj vsak promet ustavljen. Škoda je ogromna zlasti na travnikih, ker je blatna voda uničila vso košnjo sena. Pa tudi na njivah bo veliko škoda, prav tako na poslopih. Povodenj je odnesla veliko lesa.

Proga proti Nemčiji na več mestih pretrgana

Najbolj usodno razdeljanje je povzročil Cirkniški potok, ki teče vzdolž proge od Pesnice proti St. Ilju. Potok je preplaval vso dolino ob progi, iz stranskih dolin pa so prihrli čisti hudourniki, ki niso dobili pod železniškimi propusti dovolj prostora za odtok ter so zpodjedli na treh krajih progo. Progovni pregledniki so že ponoči opazili poškodbe na progi ter je bil takoj ustavljen ves promet. Tudi pri St. Ilju, na severni strani šent-ljškega predora, je bila proga prekinjena. Tu jo je zasul zemeljski plaz v dolžini 10 metrov. Vendar je bila zemlja danes zjutraj tukaj že odstranjena s proge. Na poškodovano progo v bližini postaje Cirknica pa je poslala železniška uprava veliko delavcev, tako da so bile poškodbe že v teku popoldneva odstranjene. Ponoči in zjutraj je bil ustavljen ves promet, pa je prvi vlak vozil v Nemčijo šele opoldne. Ker pa sedaj ni velikega osebnega prometa med Nemčijo in našo državo, niso povzročile te poškodbe proge nobenih posebnih nevarnosti.